

ZPRÁVA O PŘEKÁŽKÁCH V ODDLUŽENÍ

Zkušenosti pracovních týmů odborných Charitních poraden

Autorský tým a poděkování: iniciovali a odborně zastřešili Iva Kuchyňková a Pavel Šejnoha, zpracovala Eliška Halaštová, připomínkovali Ondřej Špendlíček a Silvie Elsnerová, za připomínky k dotazníku pro poradny patří dík taky Viktorii Paloušové a Alexandru Kasalovi z Ministerstva spravedlnosti a Úřadu vlády ČR

Text neprošel jazykovou korekturou

Obsah

Shrnutí hlavních zjištění a doporučení	3
Pomoc odborných Charitních poraden a klientské skupiny	3
Překážky pro vstup do oddlužení	3
Průběh oddlužení	4
Nastavení systému oddlužení	5
Doporučení poraden	6
Jak šetření probíhalo	7
Kapitola 1) Klienti a klientky odborných Charitních poraden	8
Zakázky řešení předluženosti a klientské skupiny	8
Počty klientů s podanými a rozpracovanými návrhy na oddlužení	9
Kapitola 2) Překážky pro vstupování do oddlužení a pro jeho úspěšný průběh	10
Důvody pro nepodání návrhu na oddlužení	10
Důvody pro vnímání oddlužení jako nevýhodného	11
Důvody pro nesplnění podmínek oddlužení	11
Náročnost procesu oddlužení	12
Dostupnost přípravy návrhu na oddlužení pro různé cílové skupiny	14
Specifika průběhu oddlužení pro cílové skupiny	15
Zkušenosti s osvobozením od placení zbytku pohledávek u pětiletých oddlužení	16
Kapitola 3) Nastavení systému oddlužení: slabá místa a potřebné změny	18
Vnímání změny počtu vyživovaných osob	18
Zkušenosti s chráněným účtem a návrhy na jeho úpravy	18
Názory pracovníků a jejich klientů na ukládání povinnosti platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení	19
Zkušenosti s přístupem soudů a insolvenčních správců k příjmové potencialitě	21
Zkušenosti s nastavením výše měsíčních splátek ze strany soudů	22
Potřebné systémové změny podle pracovních týmů odborných Charitních poraden	22
Kapitola 4) Pomoc odborných Charitních poraden lidem v předlužení	25
Pomoc poraden v průběhu oddlužení a její účinnost	25
Další pomoc poraden lidem v předlužení (kromě řešení oddlužení) a její účinnost	25
Informovanost předlužených o službách odborných Charitních poraden	27
Pocity z práce členů týmů poraden	27

Shrnutí hlavních zjištění a doporučení

Pomoc odborných Charitních poraden a klientské skupiny

- Přes 7 tisíc lidí řešilo od léta roku 2024 do léta roku 2025 své předlužení za pomoci odborných Charitních poraden zaměřených na řešení předlužení.
- Rozšířenými klientskými skupinami, které řeší v poradnách své předlužení, jsou chudé rodiny včetně samoživitelek s dětmi, senioři, lidé se zdravotním hendikepem nebo dlouhodobě nemocní, mladí dospělí i další jednotlivci jako třeba lidé s duševním onemocněním (například závislostí ve formě patologického hráčství). Pracovnice a pracovníci poraden zaznamenali mezi klientskými skupinami nárůst mladých lidí a osob ze střední třídy.
- V období od 1. července 2024 do 30. června 2025 podalo přímo prostřednictvím poraden nebo ještě s využitím další návazné pomoci návrh na oddlužení přes 1440 klientů. Dalších více než 300 návrhů nyní poradny ve spolupráci s klienty zpracovávají. Tato čísla zachycují jen počty návrhů zjištěná prostřednictvím dotazníku, reálné počty návrhů ze všech poraden pomáhajících s dluhy budou tedy pravděpodobně vyšší.
- Poradny podporují osoby v předlužení mnoha způsoby. V průběhu oddlužování nabízí klientům psychickou a emoční podporu, podporu při komunikaci s insolvenčním správcem, nabízí sociálně-právní poradenství s vazbou na finanční situaci i poradenství týkající se nefinančních aspektů (například vztahů v rodině), klienti mohou získat taky podporu s finančním plánováním. V některých případech poskytují poradny i potravinovou a další materiální pomoc. Pokud se u klientů objeví další specifické potřeby, pracovníci je odkáží na vhodnou sociální či jinou službu.

Překážky pro stup do oddlužení

- Zdaleka nejčastějším důvodem pro nepodání návrhu na oddlužení je podle odpovědí poraden to, že klient nedokáže naplnit podmínky pro vstup do oddlužení. Poradny konkrétně zmiňují jako důvody příliš nízké příjmy klienta či nestabilní sociální situaci (například kvůli časté změně nebo dokonce ztrátě zaměstnání), ale taky obavy z vysokých srážek. Dalšími faktory může být nízká motivace klienta, obtížný formální proces oddlužení, kterým klient není schopen nebo ochoten projít nebo vnímání podmínek oddlužení jako nevýhodných. Dalšími důvody je složité dokládání dokumentace či komplikované mapování dluhů. Poradny popisují, že kvůli zmíněným překážkám často návrh nepodají ani lidé zpočátku motivovaní.
- Důvodem pro vnímání podmínek oddlužení klienty jako nevýhodných bývá nízká nezabavitelná částka, kvůli které zbývá lidem v oddlužení málo peněz na živobytí. Někdy se v poradnách setkávají taky s tím, že klienti vnímají nižší výhodnost srážek v oddlužení oproti exekučním srážkám, anebo jim připadají vysoké poplatky insolvenčnímu správci. Mezi méně časté důvody patří příliš dlouhá doba oddlužení, která klade nároky na výše zmíněnou stabilitu sociální situace a dohled insolvenčního správce. Některé poradny zmínily taky obavy ze ztráty majetku (auta či nemovitosti).
- Pracovnice a pracovníci poraden upozornili na různou dostupnost přípravy návrhu pro jednotlivé cílové skupiny v souvislosti s jejich specifickou situací. U seniorů bývá například bariérou práce s technologiemi, nízké důchody a vysoké výdaje na bydlení,

stabilizačním prvkem může být naopak pravidelný příjem ve formě důchodu. U **rodin** a **samoživitelů** bývá problémem nedostatek času na přípravu návrhu kvůli kombinaci práce a péče o děti i nedostatečné příjmy. **Lidé se zdravotním hendikepem** mívají omezené možnosti zaměstnání a tím i příjmy, často jim taky není přiznán invalidní důchod. **Lidé bez domova** zažívají kombinaci znevýhodnění od absence bydlení a dokladů, přes neexistenci příjmů a sociální nestabilitu. **Osobám ve výkonu trestu** komplikuje zpracování návrhu korespondenční forma.

Průběh oddlužení

- Když se soustředíme na splnění podmínek oddlužení, nejčastějším důvodem, který způsobuje neschopnost průběžně plnit podmínky, je znovu nedostatečný příjem klientů a klientek. Týmy poraden zmiňují jako faktory například ztrátu zaměstnání či dlouhodobou práci „na černo“, kvůli které neexistuje oficiální příjem. Důvodem, proč oddlužení není úspěšné, bývá taky nedostatečná komunikace dlužníka s insolvenčním správcem. Někdy jde pravděpodobně o kombinaci těchto faktorů. Jako ojedinělá se naopak například ukázala situace, kdy má dlužník tzv. nepoctivý záměr.
- Poradny, které pracují s klienty i v průběhu oddlužení nejčastěji uvádí, že **pokud se člověk snaží, dá se proces oddlužení zvládnout, ale s obtížemi. V případech úplných rodin se velká část poraden shodla, že pokud se rodina uskromní, dokáže zajistit základní potřeby dětí, nemůže ale už zajistit například volnočasové vyžití a neplánované výdaje.** Menší část se domnívá, že rodiny dokáží dětem vše potřebné zajistit. Ze strany pracovních týmů poraden zaznívalo, že **rodiny v oddlužení si obecně nemohou dovolit nečekané výdaje, ať už jde o nedoplatky spojené s užíváním bytu, poškozenou pračku nebo školní pomůcky a školní výlety dětí.** Problémem jsou i jednorázové výdaje na volnočasové aktivity jako kroužky a tábory dětí.
- U **dětí samoživitelek a samoživitelů** pak převládá názor, že je možné zajistit základní potřeby, ale nezbývá na volnočasové vyžití a neplánované výdaje nebo že dokonce finanční podmínky rodiny dopadají na děti závažným způsobem. **Podle zkušeností odborných Charitních poraden je pro samoživitele s jedním příjmem v oddlužení často obtížné zajistit dětem i základní potřeby jako je bydlení nebo obědy.**
- Odpovědi poraden dále ukazují, že **soudy v převážné většině případů rozhodují o osvobození dlužníků od zbytku pohledávek po pěti letech oddlužování,** pokud vnímají snahu dlužníka plnit své povinnosti, jsou tedy většinou vstřícné. Shodují se taky na tom, že v situacích, kdy soudy dlužníky neosvobodí, k tomu mají relevantní důvody a jde většinou o případy, kdy dlužník neplnil povinnosti v průběhu celého procesu, rozhodnutí je tedy spravedlivé. **Několik poraden současně uvedlo, že většina jejich klientů zvládne během pěti let uhradit přes 30 % pohledávek.** Některé poradny dále upozornily na související trend, který pozorují, a tím je **zvyšující se tlak insolvenčních správců na navyšování příjmů** někdy i u osob, které toho podle poraden nejsou schopny.
- I u samotného procesu oddlužení pracovníci a pracovnice poraden pozorují rozdíly u různých cílových skupin. **Některé poradny upozorňují na rozdílný přístup insolvenčních správců a soudů, které mají být k seniorům a zdravotně hendikepovaným vstřícnější a benevolentnější, k samoživitelkám a bezdomovcům naopak.** Co se týče faktorů, které

ovlivňují šance na zvládnutí plnění podmínek, u **seniorů** si pracovníci a pracovnice všímají potíží s online komunikací ale také snazšího splácení díky stabilnímu příjmu ve formě důchodu. U **rodin** považují za riziko výpadek příjmů nebo nestabilní situaci kvůli rozpadu rodin, této skupiny se taky týká ze zkušenosti poraden tlak na navýšení příjmů, rodiny ale lépe zvládají například jednání s úřady a online komunikaci. U **osob se zdravotním postižením** někdy pomáhá stabilní příjem z invalidního důchodu, rizikem je ale přehodnocení a odebrání této podpory. **Osobám bez domova** se podle poradenských týmů téměř nedaří do oddlužení ani vstupovat, kombinace nedostupné online komunikace, nestabilních příjmů a sociální situace i přístup správců a soudů jim pak případný proces dále znesnadňují.

Nastavení systému oddlužení

- Co se týče názorů na **zrušení zvýšení počtu vyživovaných osob u manželů a registrovaných partnerů při výpočtu nezabavitelné částky**, pracovníci a pracovnice poraden se domnívají, že **necelá třetina klientů zhoršení své finanční situace v důsledku této změny spíše nevnímá**, jen o něco méně lidí ale naopak vnímá zhoršení své finanční situace.
- Zkušenosti pracovníků a pracovnic odborných Charitních poraden s chráněným účtem se jednoznačně shodují v tom, že chráněný účet je nevyužívaným a nefunkčním nástrojem. Dá se říci, že klienti poraden o zřízení účtu většinou nejeví zájem a po zkušenostech, kdy poradny se zřizováním několika klientům pomohly, hodnotí proces jako složitý, náročný, dlouhý a dokonce rizikový a dalším klientům už zřízení ani nedoporučují. Několik poraden se shoduje, že chráněný účet může být užitečný pouze pro malou skupinu předlužených. Komplikací při jeho zřizování je podle několika poraden nutnost existence jiného účtu před zřizováním toho chráněného, dále potenciální výpadek příjmů nebo fakt, že ani na chráněném účtu nemusí být finance pro exekutora nedotknutelné, což vysvětlili pracovníci poradny na příkladu následovně: „Klient si zřídil chráněný účet u České Spořitelny, za půl roku mu byly peníze z chráněného účtu převedeny na účet běžný a exekutor mu je zabavil.“ Pracovníci a pracovnice poraden vznášeli taky návrhy na změny směrem k lepší funkčnosti chráněného účtu. Nejvíce se shodovali na potřebě zjednodušit proces a pravidla při zřizování účtu i související administrativu a proces urychlit.
- Většina poraden se domnívá, že soudní ukládání povinnosti platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení je pro klienty matoucí a stresující. Druhým nejrozšířenějším názorem je, že tato praxe dokonce snížila šanci na úspěšné oddlužení. Podle odhadu poradenských týmů jejich klienti povinnost platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek vnímají převážně negativně, ale nemá to vliv na jejich rozhodnutí, zda podat návrh na oddlužení. Pracovníci se k ukládání povinnosti vyjádřili tak, že vidí různou praxi, která je pro klienty matoucí, ztěžuje jim finanční plánování a některými poradnami je vnímána také jako nespravedlivá. Poradny upozornily i na situace, kdy lidem kvůli zálohám na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek nezůstane na životní náklady ani k tomu určená nezabavitelná částka.

- V reakci na otázku, zda a jak soudy pracují s příjmovou potencialitou, **poradny asi v polovině odpovědí uvádí, že se s tím zatím v praxi nesetkávají. Poradny, které mají zkušenost se stanovováním příjmové potenciality ze strany soudů, uvádí různé varianty vyžadovaného příjmového percentilu pohybující se od 20 do 50 %, nejčastěji byla zmíněna varianta 30 %.** Poradny uvádí, že soudy z jejich pohledu ještě nemají při práci s příjmovou potencialitou jistotu, často vychází z příjmové potenciality, kterou stanoví insolvenční správce.
- I zkušenosti s tím, jak příjmovou potencialitu využívají insolvenční správci, se mezi **poradnami různí. Přes deset z nich uvedlo, že se s tím nesetkávají a jako relevantní například vnímají stále spíše nezabavitelnou částku, více než deset týmů ale naopak uvedlo opačnou zkušenost. Jejich pracovníci uvádí, že se setkávají s vyžadováním příjmového percentilu kolem 20 – 30 %, upozorňují ale na nejednotnost a velké rozdíly, někteří se taky shodují, že insolvenční správci velmi aktivně vyžadují navyšování příjmu a uhrazení pohledávek v nejvyšší možné míře a to i u lidí, kteří toho podle pracovníků nejsou schopni.**
- Co se týče zkušeností s nastavením výše měsíčních splátek, **poradny často uvádí, že se zatím setkaly jen s několika klienty, u kterých soud rozhodl o stanovení výše měsíční splátky. Ty, které ale zkušenost mají, se shodují, že zákonná výše srážky většinou na splátky stačí. Nejčastěji poradny uvádí, že výše srážky je dostatečná pro 80 % jejich klientů, několik poraden má ale 30 až 40 % klientů, u kterých srážka není dostatečná a musí ji doplnit darovací smlouvou nebo hradit část splátky z nezabavitelné částky**

Doporučení poraden

- Pracovníci a pracovnice poraden doporučují systémové změny v oblastech **nastavení procesu a parametrů oddlužení** nebo v podpoře **informovanosti a dostupnosti bezplatné pomoci.**
- Při reflexi nastavení oddlužení pracovníci a pracovnice poraden kladli důraz na platby záloh, délku a složitost procesu, minimální nezabavitelnou částku a výhodnost oddlužení například v porovnání s exekucí.
- Konkrétně u **záloh** označili za potřebné vyjasnit, zda bude mít dlužník zálohu stanovenou, zajistit, aby věděl dříve své osobní cíle v rámci oddlužení, jedna z poraden dokonce navrhovala vrátit se k předchozímu nastavení oddlužení, kdy bylo jasné, **jak dlouho oddlužení potrvá a jaká je výše splátek.** Některé poradny jen konstatovaly, že oddlužení v realitě často trvá déle než 3 roky a je stále složité. Některé poradny pak navrhují **zrušení zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek** v době od povolení do schválení oddlužení, jiné **zavedení větší transparentnosti těchto odměn** za přihlášené pohledávky.
- Několik poraden taky upozornilo na potřebu **zvýšovat (nebo minimálně nesnižovat) nezabavitelné minimum.** Posledním faktorem souvisejícím se samotným nastavením oddlužení je podle pracovníků a pracovníků výhodnost oddlužení v porovnání s exekucí. Zde navrhují **zvýhodnit srážky v oddlužení oproti exekučním srážkám** nebo v jednom případě srážky sladit, dalším návrhem je **zvýhodnit oddlužení oproti exekuci v oblasti sociálních dávek.**

- Poradny popisují taky potřebu zvýšit informovanost veřejnosti o možnostech oddlužení a dostupné pomoci a to jak prostřednictvím médií, tak taky například od exekutorů, České správy sociálního zabezpečení v případě příjemců důchodu či dokonce od mzdových účetních.
- S tím souvisí taky potřeba zajistit dostupnost bezplatné odborné pomoci například i prostřednictvím terénních služeb, online nebo telefonického poradenství, s tím souvisí taky návrh umožnit podávání návrhů na oddlužení prostřednictvím neziskových organizací i v případě, že nezaměstnávají právníka.
- Při popisu ideální efektivní pomoci dlužníkům zmiňovaly pracovní týmy poraden taky přínosy mezioborové spolupráce mezi soudy, insolvenčními správci, sociálními službami a třeba i zaměstnavateli, která by zajistila komplexní v průběhu celého procesu.

Jak šetření probíhalo

- Od července do září roku 2025 jsme pomocí dotazníku s uzavřenými i otevřenými otázkami sesbírali data z 38 odborných Charitních poraden, které se plně nebo aspoň částečně zaměřují na pomoc lidem s dluhy z celé České republiky. Za poradny odpovídaly celé jejich pracovní týmy dohromady.

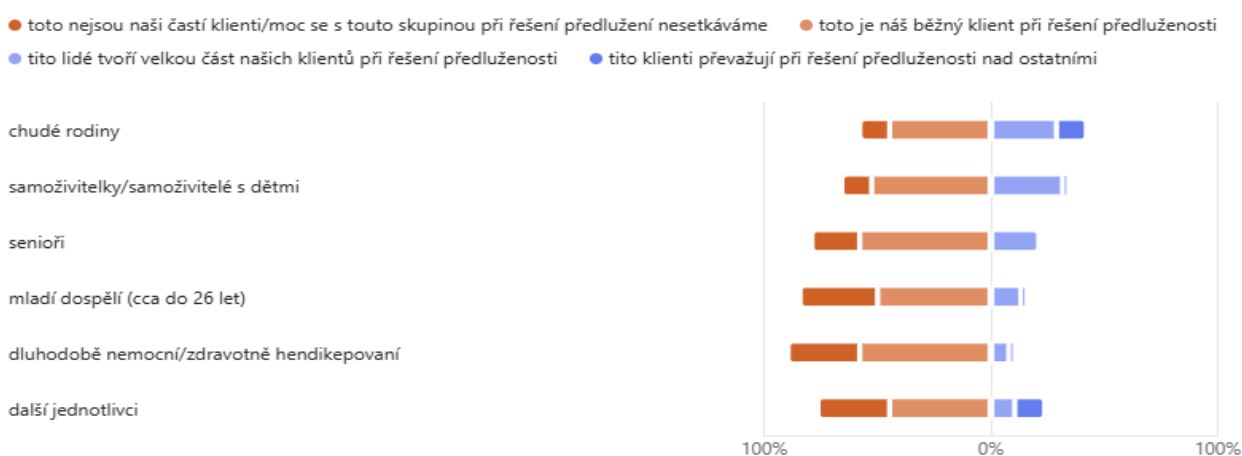

Kapitola 1) Klienti a klientky odborných Charitních poraden

Zakázky řešení předluženosti a klientské skupiny

Pracovníci a pracovnice odborných Charitních poraden, které se plně nebo částečně zaměřují na pomoc lidem s dluhy, uvedli, že od začátku července roku 2024 do konce června 2025 pomáhali s řešením předluženosti **7 146 lidem**.

Mezi běžné nebo časté klientské skupiny, které v odborných Charitních poradnách řeší předluženost, patří **chudé rodiny včetně samoživitelek a samoživitelů s dětmi, senioři a další jednotlivci**, dalšími specifickými skupinami jsou **dlouhodobě nemocní či zdravotně hendikepovaní a mladí dospělí**. Za převažující skupinu označily pracovní týmy poraden například chudé rodiny.

V poradnách podle odpovědí **přibývá lidí, které bychom mohli označit jako osoby ze střední třídy**, jsou ekonomicky aktivní a mají příjem ze zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, v některých případech vlastní majetek (například nemovitost). Někteří pracovníci vysvětlují tento trend například klesajícími reálnými mzdami v minulých letech v souvislosti s inflací.

Dál si pracovníci a pracovnice odborných Charitních poraden všimli taky toho, že jejich **pomoc s předlužením častěji vyhledávají mladí lidé**. Několik pracovních týmů poraden zmínilo jako další skupiny klientů ještě osoby ve výkonu trestu odnětí svobody nebo po jeho ukončení a osoby bez domova nebo s předchozí zkušeností s bezdomovectvím.

Respondenti svými slovy popsali ještě další skupiny, se kterými na řešení předlužení často pracují. Nejčastěji zmiňovali **lidi s duševním onemocněním**, často jde o závislosti například na návykových látkách ale taky třeba gamblerství (sázení i online hraní). Klienty bývají taky neúspěšní podnikatelé, lidé pracující v šedé ekonomice nebo lidé se sníženými kognitivními schopnostmi.

Průměrný podíl zakázek řešení předluženosti v odborných Charitních poradnách, které otázku zodpověděly, je 47 %, zbytek se věnuje jiným tématům. Je ale zásadní, že **mezi poradnami panují velké rozdíly**, některé poradny, které se specializují přímo na dluhové poradenství uvádějí, že se problémům s dluhy věnují ve 100 % případů, kdy klienti vyhledají jejich pomoc,

jiné poradny v závislosti na jejich zaměření řeší dluhy méně, několik z nich i s méně než desetinou svých klientů. Část poraden navíc tento podíl pouze odhadla. **Můžeme ale s jistotou říci, že téma dluhů a předlužení je v odborných Charitních poradnách silně přítomno a nezanedbatelná část klientů a klientek se s těmito problémy na poradny obrací.**

Počty klientů s podanými a rozpracovanými návrhy na oddlužení

Pracovníci a pracovnice odborných Charitních poraden uvedli, že **v období od 1. července 2024 do 30. června 2025 podalo přímo prostřednictvím poradny nebo s využitím další pomoci návrh na oddlužení přes 1440 klientů.** Několik poraden uvedlo údaj za jiné časové období a tyto odpovědi nebyly pro součet podaných návrhů použity, ne všechny charitní poradny pomáhající s dluhy navíc dotazník vyplnily, reálný počet podaných návrhů bude tedy ve skutečnosti vyšší.

Dalších 303 návrhů nyní poradny ve spolupráci s klienty zpracovávají. I toto číslo bude v realitě o něco vyšší a to ze stejných důvodů jako u počtu již podaných návrhů.

Kapitola 2) Překážky pro vstupování do oddlužení a pro jeho úspěšný průběh

Důvody pro nepodání návrhu na oddlužení

Pracovníků a pracovníků jsme se ptali na jejich zkušenosti s důvody, které mohou vést k tomu, že lidé nepodají návrh na oddlužení. Zdaleka nejčastějším důvodem je podle odpovědí situace, kdy klient není schopen splnit podmínky oddlužení. Dalšími faktory může být nízká motivace klienta, obtížný formální proces oddlužení, kterým klient není schopen nebo ochoten projít nebo vnímání podmínek oddlužení jako nevýhodných. V některých případech pracovníci poraden doporučí klientům jiné řešení dluhové situace, než oddlužení, které je pro ně výhodnější a dokáže díky němu lépe stabilizovat svoji finanční situaci.

● S tímto důvodem se nesetkávám. ● Jedná se o velmi okrajový důvod. ● Někdy se s tím setkávám, ale jsou častější důvody.
 ● Je to poměrně častý důvod. ● Je to jeden z nejčastějších, nebo vůbec nejčastějších důvodů.

Klient není schopen splnit podmínky oddlužení.

Doporučil/a jsem klientovi jiné řešení dluhové situace, než oddlužení, které je pro něj výhodnější a dokáže díky němu lépe...

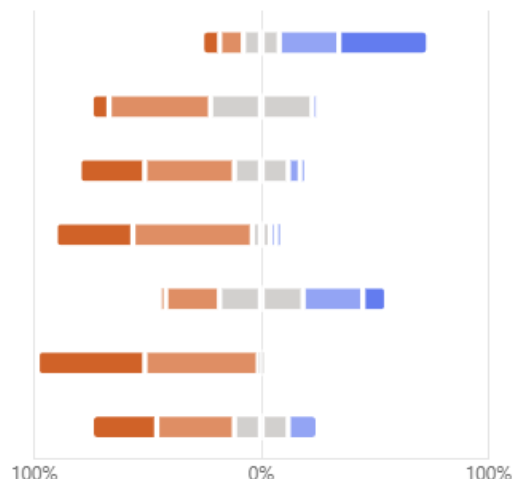
Klient vnímá podmínky oddlužení jako nevýhodné.

Obava dlužníka ze zpeněžení majetku, který pravděpodobně v následujících letech zdědí.

Nízká motivace klienta řešit situaci.

Dlužník převedl v posledních 3 až 5 letech majetek vyšší hodnoty a má obavu, že se insolvenční správce dovolá neúčinnosti takového...

Obtížný formální proces, kterým klient není schopen nebo ochoten projít.

Z textových odpovědí respondentů dále vyplývá, že **nejčastější důvody pro nepodání návrhu na oddlužení se týkají finanční situace** – to může znamenat příliš nízké příjmy klienta či nestabilní sociální situaci (například častá ztráta zaměstnání), ale taky obavy z vysokých srážek. Tuto situaci ilustruje například následující odpověď jedné z poraden: „*Klienti se často obávají, že po srážkách jim nezůstane dostatek prostředků na běžné životní náklady a z nezabavitelné částky nevyžijí.*“

Dalším zmiňovaným důvodem je složité **dokládání dokumentace**, které je pro některé klienty taky určitým prahem pro vstup do oddlužení. A stejně tak **komplikované mapování dluhů v případě hrozícího úpadku nebo úpadku, který ještě není v exekuci** – klienti mají zamezen u úvěrů, které byly sjednány online, vstup do příslušných aplikací k úvěru ve chvíli, kdy je již dluh postoupen k vymáhání například inkasní agenturou. V některých případech se také velmi těžko mapuje datum splatnosti nebo výše jistiny, mnohdy není datum splatnosti ani na „screenshotu“ z aplikace.

Pracovnice a pracovníci poraden se taky setkávají s tím, že klienti vzhledem ke své životní situaci **nedokáží proces „dotáhnout“**, i když na první schůzku přijdou motivovaní své dluhy řešit. To může nejspíš souviset s různými již výše zmíněnými důvody.

Jednotlivě zmiňovanými a tedy pravděpodobně méně častými důvody je taky vysoké dlužné výživné, závazky z trestné činnosti nebo špatná zkušenost z předchozího insolvenčního řízení.

Důvody pro vnímání oddlužení jako nevýhodného

Pracovní týmy odborných Charitních poraden odpovídaly taky na otázku, co bývá důvodem, že klienti vnímají podmínky oddlužení jako nevýhodné. Za časný nebo i nejčastější faktor označovaly nízkou nezabavitelnou částku, kvůli které zbývá lidem v oddlužení málo peněz na živobytí. Někdy se v poradnách setkávají taky s tím, že klienti vnímají nižší výhodnost srážek v oddlužení oproti exekučním srážkám, anebo jim připadají vysoké poplatky insolvenčnímu správci. Mezi méně časté důvody patří taky příliš dlouhá doba oddlužení a dohled insolvenčního správce. Za spíše nerelevantní pak pracovníci a pracovnice poraden považují zveřejnění údajů o dlužníkovi a obavy z řízení před soudem.

Poradny neměly zásadní shodu na dalších důvodech, které by vedly k tomu, že jejich klienti a klientky vnímají oddlužení jako nevýhodné, ale **vícekrát zmínili třeba obavy ze ztráty majetku (auta či nemovitosti) a taky dobu oddlužování, která klade nároky na výše zmíněnou stabilitu sociální situace.** „*Nevýhodnost klienti vnímají v dlouhodobém procesu, kdy splátky musí fungovat dlouhodobě stabilně, mají obavu, zda to tak dlouho zvládnou,*“ zněla například jedna z odpovědí. Jednotlivě pak zaznělo, že problémem bývá taky stigmatizace a nespolupráce či odmítnutí ze strany zaměstnavatele, pomalá výplata na konci kalendářního měsíce u dlužníků se složeným příjmem (typicky invalidního důchodu a mzdy) nebo představa dlužníka, že bude splátky řešit darovací smlouvou nebo smlouvou o důchodu. Takový dlužník bývá v poradně upozorněn, že jej může insolvenční správce motivovat k další výdělečné činnosti, pokud to po něm lze spravedlivě požadovat. Důvodem pro vnímání oddlužení jako nevýhodného může být taky velký důraz na pracovní potenciál, tlak na přechod z DPP na PS nebo obava ze ztráty zaměstnání.

Důvody pro nesplnění podmínek oddlužení

Když se soustředíme konkrétněji na plnění podmínek oddlužení, nejčastějším důvodem, který způsobuje neschopnost podmínky plnit, je znovu nedostatečný příjem klientů a klientek. V části poraden se někdy setkávají s tím, že byli klienti pravomocně osvobozeni od placení zbytku

dluhů v době od 1. 6. 2019. Jako ojedinělé se ukázaly důvody, kdy má dlužník „nepoctivý záměr“ nebo to, že dlužník nesplňuje podmínku plurality věřitelů, protože má jeden nebo více dluhů u stejného věřitele.

9. **Co bývá důvodem toho, že klient není schopen splnit podmínky oddlužení?** Další důvody můžete v odpovědi na další otázku popsat svými vlastními slovy.

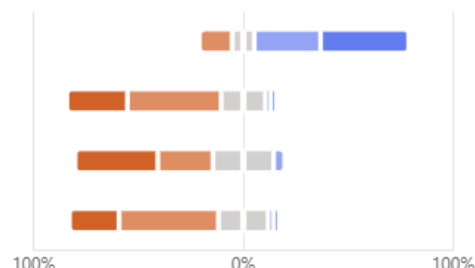
- S tímto důvodem se nesetkávám. ● Jedná se o velmi okrajový důvod. ● Někdy se s tím setkávám, ale jsou častější důvody.
- Je to poměrně častý důvod. ● Je to nejčastější, nebo jeden z nejčastějších důvodů.

Nedostatečný příjem.

"Nepoctivý záměr" dlužníka.

Dlužník byl pravomocně osvobozen od placení zbytku dluhů v době od 1. 6. 2019.

Dlužník má jen jeden dluh nebo více dluhů u stejného věřitele (nesplňuje tedy podmínku plurality věřitelů).

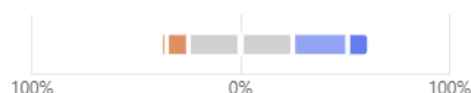

Další důvody, proč někdy klienti poraden nejsou schopni splnit podmínky oddlužení se různí. Týmy poraden ale **vícekrát zmínili například ztrátu zaměstnání či dlouhodobou práci „na černo“, kvůli které neexistuje oficiální příjem nebo nedostatečnou komunikaci s insolvenčním správcem. Někdy jde pravděpodobně o kombinaci těchto faktorů**, jak ilustruje například následující odpověď jedné z poraden: „Klient v průběhu oddlužení zapomene na možnosti např: přerušení oddlužení, neinformuje o aktuální finanční situaci. Vše se velice často řeší při riziku zrušení oddlužení.“ Jednotlivě pak pracovníci a pracovnice poraden zmiňovali důvody jako závislosti, zadlužení bez splácení v posledních měsících či dnech oddlužení, zvýšení srážky z příjmu u oddlužení (u méně než čtyř nepřednostních exekucí ale žádné přednostní exekuce), dále dluh z trestné činnosti (například neplacení výživného), na což se nevztahuje osvobození na konci oddlužení anebo nahrazování malého příjmu darem. Lidé taky někdy neví o možnosti přerušení oddlužení a to je pak v případě například ztráty zaměstnání nebo dlouhodobé nemoci zbytečně zrušeno.

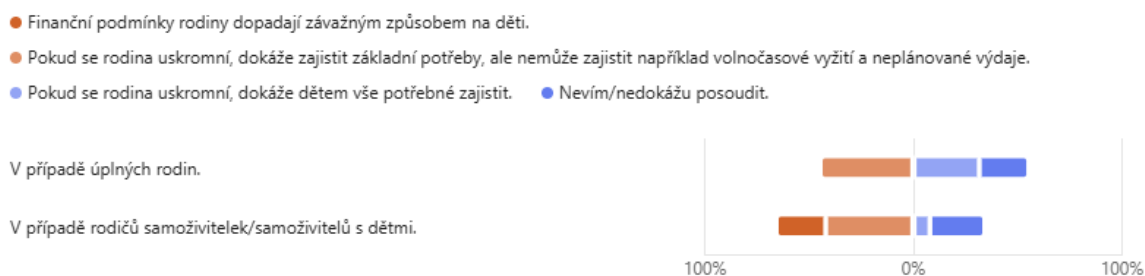
Náročnost procesu oddlužení

Na další otázku odpovídali pracovníci a pracovníci poraden, kteří pracují s klienty i v průběhu oddlužování. Hodnotili v ní, jak je náročné projít úspěšně oddlužením. Polovina těchto poraden se shodla, že **pokud se člověk snaží, dá se proces oddlužení zvládnout, ale s obtížemi**. Další část se domnívá, že by to měl člověk zvládnout bez větších problémů a menší část si naopak myslí, že je velmi obtížné vyjít s penězi a splnit všechny podmínky.

- Je téměř nemožné vyjít s penězi a splnit všechny podmínky. ● Je velmi obtížné vyjít s penězi a splnit všechny podmínky.
- Pokud se člověk snaží, dá se to zvládnout ale s obtížemi. ● Pokud se člověk snaží, měl by to zvládnout bez větších problémů.
- Nevím/nedokážu posoudit.

Trochu jiná je podle poraden situace rodin a především samoživitelek a samoživitelů s dětmi. Otázka, která se týkala specificky těchto skupin, zjišťovala, zda rodiny v oddlužení dokáží dětem zajistit všechny důležité potřeby. **V případě úplných rodin se velká část poraden shodla, že pokud se rodina uskromní, dokáže zajistit základní potřeby dětí, nemůže ale už zajistit například volnočasové vyžití a neplánované výdaje.** Menší část se domnívá, že rodiny dokáží dětem vše potřebné zajistit. **U dětí samoživitelek a samoživitelů už ale převládá názor, že je možné zajistit základní potřeby, ale nezbývá na volnočasové vyžití a neplánované výdaje nebo že dokonce finanční podmínky rodiny dopadají na děti závažným způsobem.**

Při příležitosti popsat dopady situace rodiny v procesu oddlužování na děti, se pracovníci a pracovnice poraden velmi shodovali. **Silně zaznívalo, že rodiny v oddlužení si obecně nemohou dovolit nečekané výdaje, ať už jde o nedoplatky spojené s užíváním bytu, pokaženou pračku nebo školní pomůcky a školní výlety dětí.** Problémem jsou i jednorázové výdaje na volnočasové aktivity jako kroužky a tábory dětí. Ilustrativní může být následující odpověď jedné z poraden: „Obecně tyto rodiny mají problém s hrazením obědů, školních potřeb (aktovka, učebnice aj.), školních aktivit (škola v přírodě, lyžařský výcvik aj.), ale také volnočasových aktivit (kroužky aj.) pro své děti.“

U samoživitelek byl popis dopadů na děti ještě závažnější, **podle zkušeností odborných Charitních poraden je pro samoživitele s jedním příjmem v oddlužení často obtížné zajistit dětem i základní potřeby jako je bydlení nebo školní obědy.** Jejich situaci popsali pracovníci a pracovnice poraden například takto: „Většinou se jedná o matky samoživitelky, kterým často otec dítěte ani nehradí pravidelně výživné. Je potom rozhodující, jakou se jim podaří najít práci, aby ji byly schopné sladit s péčí o děti. Někdy je obtížné z takové práce zajistit základní potřeby a další náklady.“

Vzhledem k tomu, že řada zmíněných výdajů, které bývají pro rodiny v oddlužení nedostupné, **se týká školní docházky, může být při vyrovnávání podmínek dětí s jejich vrstevníky důležitá aktivní role školy,** naznačuje jedna z odpovědí: „Na druhou stranu jim může s úhradou těchto potřeb být nápomocná charita, případně sama škola.“

Tým jedné z poraden se zamyslel nad nefunkčností dávky státní sociální pomoci pro rodiny v oddlužení následovně: „V případě průměrně vydělávajících rodin chybí peníze na školní výlety, kroužky - rodina ale nedosáhne na dávky SSP, nedostane se do skupiny, kdy by mohli dostat úlevu od „školkovného“ nebo by dostali příspěvek na bydlení, protože se posuzuje čistý příjem, tedy nesnížený o splátku oddlužení.“

Jiná poradna naopak zmínila pozitivní aspekt, který může proces oddlužování pro rodinu i děti mít: „Vstupem do oddlužení se většině rodičů spíše uleví, a to především psychicky (již jim na dveře "neklepou" vymáhací společnosti nebo exekutoři).“

Dostupnost přípravy návrhu na oddlužení pro různé cílové skupiny

Zástupci poraden odpovídali taky na otázku, v čem se podle jejich zkušenosti liší dostupnost přípravy návrhu na oddlužení pro různé cílové skupiny. Z odpovědí vyplývá, že **různé skupiny mají specifické prahy při přípravě návrhu na oddlužení. Například pro seniory může být ze zkušenosti poraden náročnější práce s technologiemi (k online komunikaci a podobně), vstup do oddlužení jim může komplikovat taky kombinace nízkého důchodu a vysokého nájmu. Naopak stabilizačním prvkem bývá pravidelný příjem ve formě důchodu.** Zazněl taky názor, že u seniorů situaci usnadňuje, že ohledně příjmů a exekučních příkazů stačí komunikovat s ČSSZ.

U rodin a samoživitelů bývá problémem nedostatek času na přípravu návrhu kvůli kombinaci práce a péče o děti a nedostatečné příjmy. S časovou náročností souvisí i nutnost shromáždit potřebné dokumenty, která bývá pro tuto skupinu náročná.

U skupiny lidí se zdravotním hendikepem mívají podle odpovědí ztíženou situací tím, že jim často **není přiznáván invalidní důchod a současně mají velmi omezené možnosti zaměstnání,** které by pro ně bylo vhodné. Naopak při přiznaném invalidním důchodu může oddlužení usnadňovat stabilní příjem.

Nejčastěji zmiňovanou skupinou z pohledu dostupnosti oddlužení byli rozhodně **lidé bez domova,** kteří jsou pravděpodobně nejcitlivější skupinou, co se týče jakýchkoliv prahů při zpracovávání návrhu. Při práci s touto skupinou tak poradny narážejí na **absenci dokladů a dalších dokumentů,** lidé bez domova taky ze zjevných důvodů často **nedisponují žádnými příjmy** a překážkou pro ně může být třeba i dlouhá čekací doba (až v řádu měsíců). Základní bariérou pro tuto skupinu je pravděpodobně taky samotná **absence bydlení a související sociální nestabilita.**

Poslední zmíněnou skupinou jsou **osoby ve výkonu trestu,** u kterých je velmi obtížné zpracovávání návrhu korespondenční formou, u které je nutné ověřování podpisů a provází ji dlouhé lhůty.

Pracovníci a pracovnice poraden taky zmiňovali faktory, které omezují dostupnost návrhu na oddlužení napříč zmíněnými skupinami, jde ve stručnosti o situaci s bydlením, příjmy, zda mají k dispozici doklady a dokumenty potřebné k podání návrhu, související snaha nebo vytrvalost procesem přípravy projít, časové kapacity, schopnost online komunikace, mobilita a schopnost dopravit se do poradny, případně dostupnost terénních služeb, které s návrhem pomáhají (a asi obecně nedostatečné kapacity služeb, které způsobují například čekací doby).

Situaci různých skupin komplexně popisují například následující odpovědi: „Z našich zkušeností vidíme, že klienti, kteří mají stabilní bydlení a snadný přístup k internetu (například rodiny s dětmi), si s přípravou návrhu na oddlužení obvykle poradí bez větších problémů. Naopak senioři často mají potíže s používáním technologií, samoživitelky zase nemají dost času kvůli práci a dětem, lidé bez domova často nemají potřebné doklady ani kontakt, což vyžaduje

individuální přístup, doprovodnou pomoc a někdy i pomoc při jednání s úřady - tato skupina, ale do insolvence nevstupuje - jen chtějí podání základních informací.“

Tým jiné poradny své zkušenosti popsal takto: „Celkově dostupnost návrhu oddlužení nejvíce komplikovaná u lidí v hmotné nouzi ať už v jakékoliv zmíněné skupině. U matek samoživitelek (zejména s malými dětmi) je největší překážkou nedostatečná výše příjmu. U lidí se zdravotním postižením absence vhodného zaměstnání, které by doplnilo často malý důchod. Nízký důchod nebo vysoký nájem snižuje dostupnost vstupu do oddlužení pro seniory. Pro lidi bez domova na dávkách hmotné nouze je oddlužení fakticky nedostupné, stejně jako jsou oni fakticky nedostupní pro exekutorské vykonavatele.“

Specifika průběhu oddlužení pro cílové skupiny

Tázali jsme se taky na to, jak se liší samotný průběh oddlužení pro jednotlivé cílové skupiny. Odpovědi poraden se soustředily především na **možnosti a schopnosti komunikace včetně například práce s mailem nebo datovou schránkou, dále na stabilitu a výši příjmů, celkovou sociální situaci a její stabilitu a dále přístup konkrétních insolvenčních správců a soudů.**

Přístup správců a soudů má podle odpovědí respondentů dvě různé roviny. **Někdy se zkušenosti liší podle konkrétního soudu nebo správce**, jak popisuje následující odpověď: „Ať už dlužník spadá do jakékoli skupiny, klíčová je komunikace s insolvenčním správcem. Ne všichni dlužníci však mají se svým správcem pozitivní zkušenost, což může negativně ovlivnit průběh celého oddlužení.“ Druhou rovinou je obecně přístup vůči jednotlivým skupinám. Jedna z odpovědí popsala praxi insolvenčních správců: „**V případě seniorů, zdravotně handicapovaných se liší oddlužení jen v přístupu některých insolvenčních správců (jsou tolerantnější, vstřícní vůči klientům).**“ Jiná odpověď si všímá podobné tendence i u soudů: „**Soud je benevolentnější k seniorům a k lidem s handicapem, k samoživitelkám a bezdomovcům ne.**“

Konkrétní skupiny pak vzhledem k životní situaci doprovází různé faktory ovlivňující jejich šance na úspěšné zvládnutí oddlužení. **Například u skupiny seniorů si pracovníci a pracovnice poraden všímají potíží s online komunikací** (například sledováním insolvenčního rejstříku) a potřeby intenzivnější podpory v této oblasti. **Současně senioři podle zkušeností poraden někdy splácí snáz díky stabilnímu příjmu ve formě důchodu.**

U rodin jsou naopak rizikem výpadky příjmů nebo nestabilní sociální situace ve smyslu rozpadu vztahů a podobně. **Této skupiny se ze zkušenosti poraden týká tlak na navýšení příjmů**, což je například u samoživitelek s malými dětmi komplikované. Rodiny ale většinou současně **lépe zvládají například jednání s úřady a online komunikaci.**

U lidí se zdravotním postižením může být taky pozitivní stabilní příjem z invalidního důchodu, respondenti ale upozornili na **riziko přehodnocení a odebrání této podpory i ve chvíli, kdy zdravotní situaci a zdravotní omezení zůstávají stejná.**

Co se týče skupiny osob bez domova, zaznívá, že **těm se téměř nedaří do oddlužení vstupovat**, protože jejich situace neumožňuje splnit podmínky pro oddlužení. **I pokud ale do oddlužení vstoupí, nedostupnost online komunikace, nestabilní příjmy a sociální situace i přístup správců a soudů jim oddlužování znesnadňují.** Podle jedné z odpovědí proto „*osoby bez domova*

zpravidla musí řešit primárně bezpečné prostředí k bydlení a zajištění základních životních potřeb a teprve potom jít do oddlužení.“

Zkušenosti s osvobozením od placení zbytku pohledávek u pětiletých oddlužení

U oddlužení, jejichž návrhy byly podány od 1. června 2019 do 1. října 2024, mohou soudy dlužníky po pěti letech oddlužování **osvobodit od zbytku pohledávek, pokud uznají, že vyvinuli nejvyšší možné úsilí** k plnému uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Odpovědi poraden ukazují, že soudy v převážné většině případů rozhodují o osvobození, pokud vnímají snahu dlužníka plnit své povinnosti, jsou tedy většinou vstřícné. Shodují se taky na tom, že v situacích, kdy soudy dlužníky neosvobodí, k tomu mají relevantní důvody a jde většinou o případy, kdy dlužník neplnil povinnosti v průběhu celého procesu, rozhodnutí je tedy **spravedlivé**. „Vždy je vážný důvod k zamítnutí osvobození – dlužník se dostatečně nesnažil, nebyl kontaktní pro insolvenčního správce a podobně,“ popsala jedna z poraden. „V některých případech klienti přestali splácet nebo nepřiznali změnu v příjmu a oddlužení jim bylo zrušeno,“ vysvětluje jiný poradenský tým.

Vstřícnost soudů pak ilustruje například následující odpověď jedné pracovnice: „U případů, které jsem sledovala (klientských) došlo téměř vždy k osvobození, ačkoliv průběh oddlužení nebyl ideální. Spíše vnímám tendenci soudů osvobodit, ačkoliv je zjevné, že dlužník získal prostředky na úhradu např. darovací smlouvou nebo přímo darem do oddlužení od jiné osoby.“

Podobně vnímají přístup soudů taky v další poradně. „Z naší praxe vyplývá, že ve všech případech pětiletého oddlužení povoleného po 1. 6. 2019, kdy dlužník neporušoval povinnosti a insolvenční správce jeho chování během řízení nijak negativně nehodnotil, soud bez problémů vydal rozhodnutí o osvobození od placení zbytku pohledávek, a to i v situacích, kdy bylo po pěti letech uhrazeno méně než 30 % nezajištěných pohledávek – bez dodatečných výzev či odůvodnění, zda dlužník vyvinul nejvyšší možné úsilí,“ popisují její pracovníci.

Několik poraden současně uvedlo, že většina jejich klientů zvládne během pěti let uhradit přes 30 % pohledávek. Jeden z týmů například říká: „U našich klientů, kteří byli od 1. 6. 2019 osvobozeni, nesplnili 30 % jen starobní a invalidní důchodci. Ostatní pětiletí byli osvobozeni s plněním nad 30 %, nebo oddlužení nedokončili.“

Některé poradny upozornily na související trend, který pozorují, a tím je zvyšující se tlak insolvenčních správců na jejich klienty. „Insolvenční správci v průběhu oddlužení vynucují zvyšování příjmu u osob, které toho nejsou schopni - u uklízeček, zaměstnanců technických služeb, vrátných, u těch co několikrát absolvovali protialkoholní léčbu a mít stabilní příjem z kterého mají srážku 2300 Kč je maximum možného, co lze po nich požadovat,“ popsala jedna z poraden.

Pracovníci popsali taky konkrétní kazuistiku, kdy insolvenční správce kladl vyšší nároky než soud: „**Na konci oddlužení klientka plnila na 42,50% (z částky 142 300 Kč), přes to insolvenční správce doporučil soudu vydat Usnesení o nesplnění oddlužení a neosvobození od zbytku dluhu argumentem, že "dlužník po celou dobu oddlužení nevyvinul žádné úsilí k zajištění maximálního příjmu, kde splátkový kalendář byl z velké části hrazen pouze z daru na základě uzavřené darovací smlouvy. Dar byl hrazen velmi nepravidelně. V případě, kdy by dlužník projevil snahu si najít adekvátní zaměstnání, insolvenční správce je přesvědčena, že nezajištění věřitelé**

mohli být uspokojeni ve výši 100%". Soud vyzval dlužníci k vyjádření se ke stanovisku insolvenční správkyň, kdy na základě doloženého vyjádření následně soud vydal Usnesení o splnění oddlužení s osvobozením. Ve stejné poradně ale mají i zkušenost, kdy insolvenční správce doporučil osvobození při plnění pouze na 8,5 %, soud požadoval doložit, jak dlužníci vynakládali veškeré úsilí a následně uznal splnění a dlužníky osvobodil.

Dále do procesu samozřejmě vstupují také dotčení věřitelé, kteří v některých případech informují soud, že dlužník podle nich nevyvinul maximální možné úsilí. I tuto situaci zaznamenávají některé poradny častěji. **„Od roku 2025 vnímáme nárůst výhrad ke skončení insolvenčního řízení ze strany věřitelů. Pokud je výpadek příjmů, insolvenční správce naléhá na dlužníka, aby požádal sám o prodloužení insolvenčního řízení, aniž by k tomu vyzval soud,“** popsala jedna z nich.

Pracovníci taky zaznamenali specifickou situaci, kdy soudy neosvobodili osoby, které podávaly návrh na oddlužení prostřednictvím advokátů. „Například paní, která uhradila věřitelům za 5 let 49 % pohledávek, soud jí však neosvobodil a vytkl jí, že v minulosti nespolupracovala, nenavýšila příjem tak, jak slíbila a do oddlužení posílala méně,“ popsali. **U vlastních klientů, kterým poradna pomohla podat návrh na oddlužení, přitom podobnou zkušenost nemají.**

Ojediněle pak zřejmě dochází k neosvobození i mezi klienty poraden, kteří v průběhu oddlužování neměli problémy, jedna z poraden totiž uvedla, že *„v případě, kdy dlužníka soud neosvobodí, ale insolvenční správce dlužníka nekritizoval za porušování povinností, odvoláváme se s tím, že neměl námitek po dobu oddlužení.“*

Kapitola 3) Nastavení systému oddlužení: slabá místa a potřebné změny

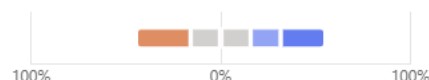
Vnímání změny počtu vyživovaných osob

V rámci mapování nastavení oddlužení jsme se zajímali například o to, **jak lidé vnímají zrušení zvýšení počtu vyživovaných osob u manželů a registrovaných partnerů při výpočtu nezabavitelné částky**. Pracovnice a pracovníci poraden se domnívají, že necelá třetina (31,6 %) zhoršení své finanční situace v důsledku této změny spíše nevnímá, jen o něco míň lidí (28,9 %) ale naopak vnímá zhoršení své finanční situace. 15,8 % pak podle názoru týmů poraden změnu vůbec nevnímá jako problém. Více než pětina poraden pak deklaruje, že toto nedokáže posoudit, nebo nezná odpověď.

16. Do jaké míry podle Vás vnímají klienti v oddlužení zhoršení své finanční situace kvůli zrušení zvýšení počtu vyživovaných osob u manželů (a registrovaných partnerů) při výpočtu nezabavitelné částky? Svůj názor prosím zařadíte na níže uveden é škále.

[Další podrobnosti](#)

● Vnímají výrazné zhoršení. ● Vnímají zhoršení ● Zhoršení spíše nevnímají ● Jako problém to vůbec nevnímají. ● Nevím/nedokážu posoudit.

Zkušenosti s chráněným účtem a návrhy na jeho úpravy

Zkušenosti pracovníků a pracovnic odborných Charitních poraden se jednoznačně shodují v tom, že chráněný účet je nevyužívaným a nefunkčním nástrojem. Dá se říci, že klienti poraden o zřízení účtu většinou nejeví zájem a po zkušenostech, kdy poradny se zřizováním několika klientům pomohly, hodnotí proces jako složitý, náročný, dlouhý a dokonce rizikový a dalším klientům už zřízení ani nedoporučují.

Kromě složité administrativy a zdlouhavého procesu pojmenovaly týmy poraden i další konkrétní problémy tohoto institutu. Několik poraden se shoduje, že chráněný účet může být užitečný pouze pro malou skupinu předlužených. „Hodí se podle mého názoru jen pro osoby, které dosud exekuci neměly a nyní mají jednu nebo dvě. Pro klienty, kteří mají vícenásobné exekuce, již dlouho se nehodí,“ popisuje jeden z pracovníků.

Komplikací při zřizování je podle několika poraden taky nutnost existence jiného účtu před zřizováním toho chráněného: „Často se setkáváme s tím, že by jej (pozn.: klienti) chtěli zřídit ve chvíli, kdy žádný účet zřízený nemají. Nicméně podmínky stanovují, že chráněný účet lze zřídit pouze na již obestavený bankovní účet.“

Zásadním problémem může být pro předlužené lidi, kteří se nachází ve finančních potížích taky **potenciální výpadek příjmů**. „Každá banka má jiné požadavky, trvá dva měsíce, než dlužník reálně může účet užívat, což způsobí, že je měsíc naprosto bez peněz,“ vysvětlují pracovníci jedné z poraden.

Jiné poradenské týmy upozornily na to, že **ani na chráněném účtu nejsou finance lidí pro exekutory nedotknutelné**. Poradny popisují postupy některých exekutorů, které považují za nesprávné. „Klient si zřídil chráněný účet u České Spořitelny, za půl roku mu byly peníze z chráněného účtu převedeny na účet běžný a exekutor mu je zabavil,“ popsala jedna z nich.

Pracovníci a pracovnice poraden vznášeli taky návrhy na změny směrem k lepší funkčnosti chráněného účtu. Nejvíce se shodovali na potřebě zjednodušit proces a pravidla při zřizování účtu i související administrativu a proces urychlit.

Konkrétnější návrhy se týkaly například blokace účtu: „Změnila bych postup, aby se nemuselo čekat na blokaci účtu a až pak něco řešit. Účet bych zavedla jako chráněný už od začátku a z příjmů, které tam chodí, bych povolila srážku, která je zákonná. Příjmy, ze kterých nelze srážet, by pak byly chráněny v celé výši,“ doporučuje pracovnice charitní poradny ve shodě s pracovním týmem jiné poradny: „Proces zřízení účtu by bylo dobré zjednodušit, zřídit chráněný účet přímo, tedy bez čekání na jeho zablokování exekutorem. Účet je chráněný jen po určité době, potom může být opět zablokován exekutorem.“ Z jedné z poraden zazněl taky například návrh na automatické označování odeslané nezabavitelné částky ze strany zaměstnavatelů, ČSSZ a ÚP, případně dalších plátců, řešení by podle odpovědi mohlo být výhodné i pro zaměstnavatele, kteří by pak nečelili tlaku vyplácet mzdy v hotovosti.

Názory pracovníků a jejich klientů na ukládání povinnosti platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení

Dalším aspektem oddlužení, ke kterému se charitní poradny vyjádřily, byla povinnost dlužníků platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení. **Většina poraden se domnívá, že je tato povinnost pro klienty matoucí a stresující**, druhým nejrozšířenějším názorem je, dokonce snížila šanci na úspěšné oddlužení, několik poradenských týmů ale naopak povinnost považuje za rozumnou a zazněl i názor, že to na situaci v oddlužení nemá velký vliv.

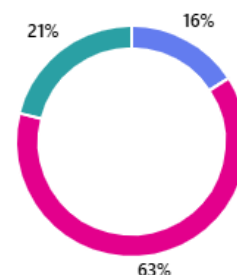
25. Jak hodnotíte soudem stanovené povinnosti dlužníků platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení? Můžete zvolit více odpovědí.

Kromě názoru pracovníků a pracovnic samotných jsme se zeptali taky na zkušenost s hodnocením klientů. **Podle odhadu poradenských týmů jejich klienti povinnost platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení vnímají převážně negativně, ale nemá to vliv na jejich rozhodnutí, zda podat návrh na oddlužení.** Tento názor převažoval u nadpoloviční většiny poraden. Pětina pak myslí, že klienti povinnost vnímají neutrálně nebo ji akceptují jako logickou povinnost, 6 poraden z celkových 38 pak oponují postojem, že jejich klienti vnímají povinnost velmi negativně, až to může přispět k rozhodnutí návrh na oddlužení nepodat.

26. Jakou máte zkušenost s tím, **jak sami klienti hodnotí** soudem stanovené **povinnosti dlužníků platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení?**

● Velmi negativně, může to přispět k rozhodnutí návrh na oddlužení nepodat.	6
● Negativně, ale nemá to vliv na jejich rozhodnutí, zda podají návrh na oddlužení.	24
● Neutrálně/akceptují to jako logickou povinnost.	8

Pracovnice a pracovníci odborných Charitních poraden se ke stanovovaným platbám záloh na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení dále vyjádřili tak, že **vidí různou praxi, která je pro klienty matoucí, ztěžuje jim finanční plánování a některými poradnami je vnímána také jako nespravedlivá**. Jedna z pracovnic situaci vysvětlila následovně: „Z mých zkušeností je **nejednotný systém** v určování záloh soudem, což způsobuje zmatky mezi klienty i insolvenčními správci. Některí soudci určují zálohy, někteří ne. Insolvenční správci jsou také **nejednotní**. Jejich cílem je samozřejmě dostat z dlužníků co nejvíce již ve schvalovacím období. Někdy k tomu používají nařízení, která nejsou v jejich kompetenci. Určují zaměstnavatelům, kolik mají srážet dlužníkům nad rámec klasické odměny insolvenčního správce. Tím, že je tento systém **nejednotný**, nemůžeme klientům na začátku zpracování oddlužení říct, zda a kolik budou hradit na zálohách již ve schvalovacím období.“ Někdy bývají rozdílné požadavky soudu a insolvenčních správců. Soud zálohy na odměny pro insolvenčního soudce za přezkum pohledávek nenařídí, ale insolvenční správce se toho dožaduje.

Jedna z poraden poukázala na to, že **platba těchto záloh bývá finančně náročná především pro nízkopříjmové**: „V případě, že má dlužník dostatečný příjem, nebývá toto problém. Ten může nastat spíše u lidí relativně s minimální srážkou - například u samoživitelů, a pokud je dlužník osamocen bez možnosti podpory někoho blízkého.“

Další poradny upozornily i na **situace, kdy lidem kvůli zálohám na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek nezůstane na životní náklady ani k tomu určená nezabavitelná částka**: „Setkali jsme se s tím, že insolvenční správci trvají na hrazení záloh i z nezabavitelných částek.“ Odpověď jiné poradny ukazuje, že se nejedná o ojedinělou situaci: „Již se stalo, že stanovenou částku musí dlužníci hradit z nezabavitelné částky.“

Některí pracovníci se proto ohradili vůči samotnému stanovování povinnosti platit zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek v době od povolení do schválení oddlužení. Tým jedné z poraden například uvedl, že **tyto postupy insolvenčních správců, eventuálně soudů odmítá a klientům radí se proti nim bránit, s dodatkem, že nechtějí tyto postupy normalizovat, protože podle nich zasahují do práva dlužníků na nezabavitelnou částku**.

Z další poradny přišlo i doporučení na řešení problematiky: „**Měla by být pevně daná částka, pokud by reálně byla nižší, peníze by se určily na úhradu dluhů.**“

Zkušenosti s přístupem soudů a insolvenčních správců k příjmové potencialitě

V reakci na otázku, zda a jak soudy pracují s příjmovou potencialitou, **poradny asi v polovině odpovědí uvádí, že se s tím zatím v praxi nesetkávají. Poradny, které mají zkušenost se stanovováním příjmové potenciality ze strany soudů, uvádí různé varianty vyžadovaného příjmového percentilu pohybující se od 20 do 50 %, nejvícekrát byla zmíněna varianta 30 %.**

Poradny uvádí, že soudy z jejich pohledu ještě nemají při práci s příjmovou potencialitou jistotu, často vychází z příjmové potenciality, kterou stanoví insolvenční správce. „*Soud aktivně pracuje na tom, aby dlužníci vyvinuli maximální snahu zaplatit své pohledávky i vůli najít si lépe placené zaměstnání. Percentil je vypočítáván různě dle celkové situace dlužníka, pro nás zatím ne zcela srozumitelné, pochyby, zda spravedlivé,*“ uvádí jeden z poradenských týmů. Jiný ovšem hodnotí rozhodování soudů kladně: „*Soudy hodnotí příjmovou potencialitu značně rozumně, pracují s percentilem cca 40-50, od kterého se odráží dle schopností dlužníka. Nestává se, že by si dlužník musel navýšit příjem a pokud se tak stane, nejedná se o markantní navýšení.*“

Na různou praxi soudů poukazuje i následující odpověď: „*Příjmová potencialita dlužníka je jeden z pilířů pro stanovení očekávaného adekvátního příjmu dlužníka. (Dle JUDr. Jolany Maršíkové z KS v Hradci Králové, tím nejméně vypovídajícím a nouzovým v případě že nejsou další vodítka) Dalšími pilíři pro stanovení adekvátního příjmu jsou: aktuální příjem dlužníka, nejvyšší dosažený příjem dlužníka za předchozí období (např. sdělovaný v žádostech o úvěr bankám- viz novelizace součinnosti třetích osob s IS), specifické dovednosti dlužníka, jeho případný handicap, inzerce práce v okolí bydliště dlužníka (práce v jeho oboru i vhodná práce mimo obor dlužníka) možnost alternativního příjmu. Pokud jde o srovnávání inzerátu v okolí bydliště, jde o zdroj se kterým pracuje i krajský soud v Praze. Zde šlo o vypořádání námitek věřitelé. Jako zajímavá možnost mi přijde ověřování nejvyššího dosaženého příjmu podle žádostí o úvěr v bance. Moje zkušenost je taková že se soudy řídí doporučeními insolvenčních správců.*“

A nejistotu při práci s příjmovou potencialitou jedna z poraden dává do souvislosti i s počtem povolených oddlužení: „*Ze statistik (např.: Statistiky oddlužení/osobních bankrotů | IPŘP) vyplývá, že kromě října 2024 počet podaných návrhů na povolení oddlužení stoupá ve srovnání se stejnými měsíci v letech 2023 a 2024. Povolení oddlužení – tedy Usnesení o úpadku spojeném s povolením oddlužení se ale zpomaluje – pravděpodobně proto, že soudy ještě nemají jistotu s prací s tzv. příjmovým potenciálem dlužníka. Po novele máme schválených jen pět případů, u některých splátky přesahují částku odpovídající potencialitě dle tabulek. V jednom případě soud konstatoval, že dlužnice má vyšší potencialitu než jaký má příjem (ve výzvě před povolením oddlužení), aniž by zohlednil, že se stará o příbuznou s PNP IV. St.*“

I zkušenosti s tím, jak příjmovou potencialitu využívají insolvenční správci, se mezi poradnami různí. Přes deset z nich uvedlo, že se s tím nesetkávají a jako relevantní vnímají stále spíše nezabavitelnou částku, více než deset týmů ale naopak uvedlo opačnou zkušenost. Jejich pracovníci uvádí, že se setkávají s vyžadováním příjmového percentilu kolem 20 – 30 %, upozorňují ale na nejednotnost a velké rozdíly, někteří se taky shodují, že insolvenční správci velmi aktivně vyžadují navyšování příjmu a uhrazení pohledávek v nejvyšší možné míře a to i u lidí, kteří toho podle pracovníků nejsou schopni.

Co se týče rozdílných percentilů, jedna z poraden uvádí, že se setkala i s percentilem 95 a **je tedy pro její pracovníky těžké předvídat, s čím může konkrétní dlužník počítat**. Několik příkladů z praxe uvedl i pracovník další poradny: „*Moje zkušenost je taková, že insolvenční správci pracují s příjmovou potencialitou v kontextu případu. Příjmová potencialita je popisným nástrojem, ale mohou jí používat jako nástroj k motivaci dlužníka. Předkládám krátkou kazuistiku: Dělnice v továrně, výplata odpovídá 20. percentilu, ale uhradí 100% všech závazků, insolvenční správce nenavrhla vyšší splátku. Schválené oddlužení. Dělník v chemickém závodě, bývalý podnikatel, 45. percentil, ale insolvenční správce doporučuje 50. percentil a vyšší uspokojení věřitelů (soud ještě nerozhodl). Dělník v kovovýrobě, insolvenční správce považuje 35. percentil za dostatečný (očekávaná míra uspokojení 41 % nezajištěných pohledávek). Schválené oddlužení. Dělnice v potravinové výrobě, střední zdělání bez maturity, insolvenční správce uvádí, že její mzda je v 70. percentilu. Předpokládaná míra uspokojení je pouze 18 % nezajištěných pohledávek z cca půl milionu. Kvůli námitkám věřitele nařízeno jednání soudu, na které se věřitel nedostavil. Schválené oddlužení.*“

Zkušenosti s nastavením výše měsíčních splátek ze strany soudů

Co se týče zkušeností s nastavením výše měsíčních splátek, **poradny často uvádí, že se zatím setkaly jen s několika klienty, u kterých soud rozhodl o stanovení výše měsíční splátky. Ty, které ale zkušenost mají, se shodují, že zákonná výše srážky většinou na splátky stačí.**

Některé poradny uvedly podíl klientů, jejichž příjmy jsou dostačující, čísla se samozřejmě u jednotlivých poraden různí, ale nejčastěji jde o 80 % klientů. Několik poraden má ale 30 až 40 % klientů, u kterých srážka není dostatečná a musí ji doplnit darovací smlouvou nebo hradit část splátky z nezabavitelné částky.

Potřebné systémové změny podle pracovních týmů odborných Charitních poraden

Na otázku „*napadají vás systémové změny, které by byly žádoucí a mohly by zvýšit zájem o vstup do oddlužení?*“ reagovaly poradny řadou návrhů, většina z nich by se ale dala zařadit do kategorie **nastavení procesu a parametrů oddlužení** nebo **informovanost a dostupnost bezplatné pomoci**, které blíže popíšeme a zmíníme i další návrhy, které se vyskytovaly jednotlivě.

Při reflexi nastavení oddlužení pracovníci a pracovnice poraden kladli důraz na platby záloh, délku a složitost procesu, minimální nezabavitelnou částku a výhodnost oddlužení například **v porovnání s exekucí**. Konkrétně u **záloh** označili za potřebné vyjasnit, zda bude mít dlužník zálohu stanovenou, zajistit, aby věděl dříve své osobní cíle v rámci oddlužení, jiná poradna dokonce navrhovala vrátit se k předchozímu nastavení oddlužení, kdy bylo jasné, **jak dlouho oddlužení potrvá a jaká je výše splátek**, stávající variantu, kdy je oddlužení na tři roky, ale může se prodlužovat a výše záloh i minimální výše ke splácení je nepředvídatelná, nepovažují za ideální. Některé poradny jen konstatovaly, že oddlužení v realitě často trvá déle než 3 roky a je stále složité. Dále poradny navrhuji **zrušení zálohy na odměnu insolvenčního správce za přezkum pohledávek** v době od povolení do schválení oddlužení nebo **zavedení větší transparentnosti těchto odměn** za přihlášené pohledávky. Jedna z poraden popsala svou zkušenost a doporučení následovně: „*Navrhovali bychom změnit systém plateb na přezkoumání přihlášek věřitelů. Systém záloh je matoucí, nejasný. Dlužník neví, zda bude mít*

zálohu stanovenou či nikoliv. Stejně tak srážky po 3 letech oddlužení ve 2 měsících jsou pro klientky často matoucí.“

Několik poraden taky upozornilo na potřebu **zvyšovat (nebo minimálně nesnižovat) nezabavitelné minimum**. Posledním faktorem souvisejícím se samotným nastavením oddlužení je podle pracovníků a pracovníků výhodnost oddlužení v porovnání s exekucemi. Zde navrhuje **zvýhodnit srážky v oddlužení oproti exekučním srážkám**, dalším návrhem je **zvýhodnit oddlužení oproti exekuci v oblasti sociálních dávek**. V obecné rovině zazněla taky potřeba hledat cesty, jak dostávat lidi v předlužení na trh práce například pomocí podpory Úřadů práce, veřejně prospěšných prací nebo sociálních podniků.

Co se týče druhé dominantní kategorie návrhů zahrnující **informovanost a dostupnost bezplatné pomoci**, poznatky zahrnovaly především potřebu **zvýšit informovanost veřejnosti o možnostech oddlužení a dostupné pomoci a to jak prostřednictvím médií, tak taky například od exekutorů, České správy sociálního zabezpečení v případě příjemců důchodu či dokonce od mzdových účetních**.

S tím souvisí taky **zajistit dostupnost bezplatné odborné pomoci například i prostřednictvím online poradenství nebo i mobilních poradenských služeb**, s tím souvisí taky návrh umožnit **podávání návrhů na oddlužení prostřednictvím neziskových organizací i v případě, že nezaměstnávají právníka**. Jedna z poraden celou problematiku shrnula svým doporučením ohledně žádoucích změn takto: *„Větší informovanost o možnosti zpracování oddlužení zdarma pomocí neziskových organizací. Velkou bariérou jsou poplatky soukromých zpracovatelů. Mnohdy si od dlužníků vezmou víc, než je zákonem povoleno a chtějí ještě uhradit každý rok tzv. zastupování v době oddlužení. Dá se říci, že si nechají platit za něco, co dlužníci nemusí ani využít, pokud neřeší speciální situaci v oddlužení. Běžně si berou od dlužníků cca 10.000,- Kč na rok. My pracujeme po celou dobu oddlužení s dlužníky a tuto službu, stejně tak jako vše ostatní, mají zdarma.“* Podobnou **zkušenost se soukromými zpracovateli** má i jiná poradna, která ji popsala následovně: *„Máme špatnou zkušenost se společnostmi nabízející online sepsání a podání návrhu na oddlužení - klient za službu zaplatí, není poučen o svých povinnostech, nezná postup insolvenčního řízení.“* Při **popisu ideální efektivní pomoci dlužníkům zmiňovaly pracovní týmy poraden taky přínosy mezioborové spolupráce** mezi soudy, insolvenčními správci, sociálními službami a třeba i zaměstnavateli, která by zajistila komplexní v průběhu celého procesu. Zazněl taky názor, že vyšší podpora insolvenčních správců by mohla přispět k vyšší úspěšnosti při dokončování procesu oddlužení. K roli zaměstnavatelů se jedna z poraden vyjádřila tak, že je potřeba *„Systematičtější práce se zaměstnavateli, zejména v menších a středních firmách, a zvyšování informovanosti mezi nimi tak, aby člověka s exekucemi (budoucí insolvencí) vnímali jako člověka s hypotékou tedy pravděpodobně loajálního zaměstnance a nikoliv jako nesnesitelnou zátěž pro účetní, jak je tomu teď.“*

Některá doporučení byla ojedinělá a neshodovalo se na nich více poraden. Jde například o tvrzení, že zájem o oddlužení již není třeba zvyšovat, aktuální varianta je férová a atraktivnější by mohlo znamenat nižší míru uspokojení věřitelů, nebo názor, že je potřeba více motivovat k práci či ji dokonce zavést jako povinnou. Naopak jeden z respondentů popsal, že zažil situaci, kdy dlužník požádal soud o delší oddlužení, aby věřitelům uhradil více peněz, ale nebylo mu to umožněno. Další odpověď se zabývala prevencí vzniku dluhů prostřednictvím omezování

„šmejdu“, kteří lidem způsobují neférové dluhy. Jednou bylo zmíněno, že by měli být manžel nebo manželka znovu započítáváni jako další vyživované osoby a poslední ojedinělá odpověď upozorňovala na potřebu řešení sociálních problémů v širším kontextu – například pomocí sociálního nebo chráněného bydlení.

Kapitola 4) Pomoc odborných Charitních poraden lidem v předlužení

Pomoc poraden v průběhu oddlužení a její účinnost

Ptali jsme se odborných Charitních poraden, které pomáhají předluženým osobám, jakou pomoc nabízí lidem v průběhu oddlužování, a jak účinné podle nich jednotlivé formy pomoci jsou. Největší shoda panovala na tom, že **účinnou pomocí je psychická a emoční podpora v průběhu oddlužování**, shoduje se na tom přes 94 % poraden. **Jako velmi účinnou (89,5 %) vnímají dále pomoc při komunikaci s insolvenčním správcem.** Některé poradny konkrétně popsaly, že pomáhají vyplňovat dotazníky pro správce, podporují při komunikaci v případě změn na straně dlužníka nebo při věřitelských námitkách a reakcích na výzvy. Jedna poradna doplnila informaci, že komunikace neprobíhá mezi správcem a poradnou (až na výjimečné předání kontaktů na klienty), ale poradna podporuje klienty při komunikaci.

Zhruba **čtyři pětiny (81, 6) poraden dále za účinné v průběhu oddlužování považuje další sociálně-právní poradenství s vazbou na finanční situaci.** Kolem 70 % poraden označilo za účinné taky další sociálně-právní poradenství týkající se nefinančních aspektů (například vztahů v rodině) a potravinovou a další materiální pomoc. Obě formy podpory ale část poraden neposkytuje, v případě nefinančního poradenství jde o více než desetinu (13,2 %) poraden, potravinovou a další materiální pomoc nenabízí více než čtvrtina (26, 3 %) z nich. Několik poraden ale popsalo, že potravinovou a další materiální pomoc nabízí klientům jiné charitní služby, na které klienty odkazují, podobný stav můžeme na základě jiných odpovědí odhadovat u nefinančního poradenství.

Více než polovina poraden považuje za účinné ještě taky finanční plánování, shoda ale není jednoznačná, **podle 29 % odpovědí totiž naopak finanční plánování účinné není.**

Specifická je situace ohledně účasti na přezkumných jednáních s insolvenčním správcem, více než polovina poraden (60,5 %) ji vůbec nenabízí, zbývajících téměř 40 % odpovědí ale tuto formu pomoci označila za účinnou. Jedna z poraden vysvětlila, že doprovod na přezkumné jednání nabízí pouze v případě, že se jednání koná ve městě, kde poradna sídlí.

Jednotlivě poradny uvedly taky další formy pomoci v průběhu oddlužování, můžeme uvést například podporu v rámci digitálních kompetencí, pomoc s vyřízením invalidního důchodu a řešení problémů se zaměstnáním, podporu při přerušení či prodloužení oddlužení, pomoc s přípravou odvolání proti různým rozhodnutím soudů a podobně.

Další pomoc poraden lidem v předlužení (kromě řešení oddlužení) a její účinnost

Týmy poraden v jedné z odpovědí popisovaly taky, jakou další pomoc kromě řešení vstupu do oddlužení u nich lidé mohou dostat. Současně taky hodnotili, za jak účinné tyto formy pomoci považují.

Mezi ty účinné, řadili poradenství ohledně srážek ze mzdy a jiných příjmů nebo nezabavitelné částky, na účinnosti tohoto poradenství se shodlo 84,2 % respondentů. 81,6 % dále souhlasí, že **účinné je taky zjišťování dluhů,** které poradny ve většině případů nabízí. **Víc než polovina týmů taky označila za účinné další sociálně-právní poradenství s vazbou na finanční situaci i týkající se nefinančních aspektů jako jsou například vztahy v rodině, nastavení splátkových kalendářů a zastavování exekucí (i částečné).** U nastavení splátkových kalendářů a zastavování

exekucí ale není shoda jednoznačná, skoro 40 % totiž kalendáře naopak nepovažuje za účinné a přes 40 % nevnímá jako efektivní pomoc zmíněné zastavování exekucí.

Jedna z poraden situaci se zastavováním exekucí blíže popsala následovně: „**Zastavování exekucí by mohlo být účinné, kdyby bylo nastavené funkčně** (řízení může být zahájeno znovu, může být nařízena exekuce pro náklady dříve zastavené, např. marné exekuce) chráněný účet totéž - opakované vydávání ex. příkazů příkázáním pohledávky z účtu pro stále stejnou pohledávku = opakované zřizování CHÚ. Zřízení trvá moc dlouho, často déle než měsíc. ČSSZ se musí řešit přes Prahu, což prodlužuje dobu. Na částečné zastavení ex. se pak postižený příjem nevrací, přestože vůbec neměl být postižen exekucí.“

Stejně tak vnímání účinnosti u podpory s vyžádáním elektronických kopií exekučních spisů je nejednoznačné, tuto pomoc totiž považuje 42,2 % poradenských týmů za účinnou, naopak více než pětina z nich jako neúčinnou. Podobně i nefinanční poradenství (týkající se například vztahů v rodině) označila skoro pětina (18,4 %) týmů za neúčinné.

Když se podíváme na to, **co považují pracovníci a pracovnice za vyloženě neúčinné, mezi všemi formami pomoci jasně vyčnívá zřízení chráněného účtu**, které jako neúčinné označilo přes 60 % týmů. Konkrétním problémům chráněného účtu jsme se již podrobněji věnovali v jedné z předchozích kapitol. Možná překvapivě asi polovina respondentů (52,6 %) označila za neúčinnou taky pomoc s plánováním finančního hospodaření. Necelá zbývající polovina ale účinností této pomoci souhlasí.

Podívat se můžeme taky na formy pomoci, které část poraden vůbec nenabízí. Jde především o účast při provádění soupisu movitých věcí pracovníkem exekutora, kterou neposkytuje 86,8 % poraden, více než třetina potom nenabízí vyžádání elektronických kopií exekučních spisů. Zhruba pětina poraden nepomáhá se zřízením chráněného účtu (23,7 %) a neposkytuje další sociálně-právní poradenství týkající se nefinančních aspektů (18,4 %). Několik poraden ale doplnilo informaci, že pokud vnímají, že klienti potřebují pomoci například s nefinančními aspekty, nalezením práce či třeba sociálními dávkami, nabízejí jim pomoc jiných Charitních služeb. Desetina poraden nenabízí zjišťování dluhů a další sociálně-právní poradenství s vazbou na finanční situaci. Jedna z poraden doplnila informaci, že zjišťování dluhů sice nenabízí přímo, ale klientům pomáhají, aby věděli, kde si informace o svých dluzech zjistit. U poradenství s vazbou na finanční situaci můžeme spekulovat, že některé poradny tuto službu poskytují pod jiným názvem, protože se zdá nepravděpodobné, že by sociálně-právní poradenství se zaměřením na finance vůbec neposkytovaly. Shodně 5 % poraden pak nenabízí zastavování exekucí a poradenství ohledně srážek ze mzdy a jiných příjmů nebo nezabavitelné částky. Naopak úplně všechny dotazované poradny nabízejí služby nastavení splátkových kalendářů a pomoc s plánováním finančního hospodaření.

Pracovnice a pracovníci poraden dále popsali, že **některé poradny poskytují taky potravinovou pomoc, pomoc při jednání s finančním arbitrem, jednání s věřiteli či s přípravou na soudní řízení nebo s problémy při dědickém řízení**. Jednotlivě pak zazněla taky pomoc při návrzích smírného řešení, řešení neoprávněných exekucí a pokut, případně lichvářských úroků, dále marných exekucí a výživného, pomoc s vyúčtováním spotřeb, prodejem nemovitosti v exekuci, některé poradny řeší s klienty i témata jako bydlení, sociální dávky a podobně. Odborné Charitní

poradny mohou pomoci taky s výkladem práv a povinností v insolvenční, pomoci se sepsáním sdělení dlužníka, odvoláním nebo řešením námitek věřitelů. Jedna z poraden zmínila, že se setkávají se zneužitím osob jako tzv. bílých koňů, nebo situací, kdy si například partner na partnerku vezme podvodný úvěr a pomáhají i obětem takových činů.

Informovanost předlužených o službách odborných Charitních poraden

Pracovní týmy poraden odhadovali taky, jak dobře je cílová skupina předlužených osob informována o možnosti využití služeb poradny. Přes 73 % odpovědí ukazuje, že informovanost o službě je podle těch, kteří ji nabízejí zcela nebo spíše dostatečná. Zhruba čtvrtina týmů se pak domnívá, že je informovanost naopak spíše nedostatečná nebo jsou v ní dokonce velké mezery.

Pocity z práce členů týmů poraden

Našich kolegyně a kolegy pracujících v odborných Charitních poradnách jsme se dotazovali taky na to, jak se v práci cítí a to pomocí několika tvrzení, na která mohli reagovat. **Největší souhlas vyvolal výrok, který říká, že práce v dluhovém poradenství dává pracovníkům smysl, protože tak mohou mnoha lidem účinně pomoci zlepšit jejich situaci.** Zcela nebo spíše s ním souhlasilo přes 97 % odpovědí a jen 2,6 % spíše nesouhlasilo. **Vysokou míru souhlasu projevily pracovní týmy taky s tvrzením, že práce v dluhovém poradenství je často emočně náročná,** zcela nebo spíše s ním souhlasilo téměř 95 % odpovídajících a zhruba 5 % spíše nesouhlasilo. **Pozitivní byla dále odezva u výroku „V práci se můžu vždy na někoho obrátit, kdo mi poradí, nebo mě podpoří po náročném jednání.“** Souhlas s výrokem zcela nebo spíše převažuje v 92 % pracovních týmech, necelých 8 % ale současně spíše nebo vůbec nesouhlasí. **Skoro čtyři pětiny poraden se dále zcela nebo spíše ztotožňovaly s tím, že možnosti dalšího vzdělávání, supervize či metodického vedení jim dávají větší jistotu pro práci.** Zhruba 18 % pak s tvrzením naopak spíše nesouhlasí a 2,6 % odpovědí ukazuje, že část pracovníků a pracovník neví nebo nedokáže souhlas s tímto tvrzením posoudit. **Posledním tvrzením, které vyvolalo spíše souhlas než nesouhlas, je věta „Při práci v dluhovém poradenství často narážím na systémové limity.“** S tím souhlasí přes 71 % týmů, ale naopak více než pětina spíše nebo vůbec nesouhlasí, cca 8 % toto nedokáže posoudit.

Další dva výroky buď poradny rozdělily názorově na dvě poloviny, nebo převážil odmítavý postoj. Oba dva se týkaly pocitů z kontaktu s klienty. Polovina poraden nesouhlasila a polovina naopak souhlasila s tím, že jejich klienti jsou často málo motivovaní. S výrokem o tom, že s klienty je často obtížné komunikovat, ale většina (58 %) týmů nesouhlasí. Spíše obtížná je často komunikace s klienty pro necelých 24 % a zcela obtížná pro 18,4 % poraden.